

Samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv er win-win

Temanummer: Når viden skaber forandring

Offentlige forskningsinvesteringer er afgørende for det danske erhvervsliv, hvis vi fortsat skal være innovative og konkurrencedygtige. Store globale udfordringer såsom klimaforandringerne kræver forskning og nye løsninger. Udenlandske studier viser, at for hver krone, det offentlige investerer i forskning og udvikling, får samfundet værdi for mellem 1,2-1,5 kr. Offentlig forskning er endvidere afgørende for vor tids største erhvervssucces – Life Science. Desværre er mange danske universiteter tilbageholdende med at samarbejde med eksterne partnere,

da f.eks. fondsbevillinger sjældent dækker samtlige omkostninger ved projektet. Dansk Erhverv foreslår på den baggrund, at det gøres langt mere attraktivt at samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv. Vi foreslår, at der laves en samlet pulje af offentlige midler, der tildeles til universiteter, der øger samarbejdet med det omgivende samfund. Det samlede mål med denne nye forskningspolitik er, at offentlige og private forskningsinvesteringer skal udgøre 4 pct. af BNP i 2030 mod 3 pct. i dag.

MADS ERIKSEN STORM

Uddannelses- og forskningspolitisk chef i Dansk Erhverv,
mer@danskerhverv.dk

Offentlig forskning skaber ny viden og nye løsninger, som danner grundlag for innovation inden for f.eks. sundhed eller klima. Der er dog i dag nogle barrierer, der gør, at der samarbejdes for lidt. Samarbejdet med eksterne organisationer skal gøres mere attraktivt for universiteterne, og der skal sættes nye ambitiøse mål for dansk forskning.

Hvorfor er forskning så vigtigt?

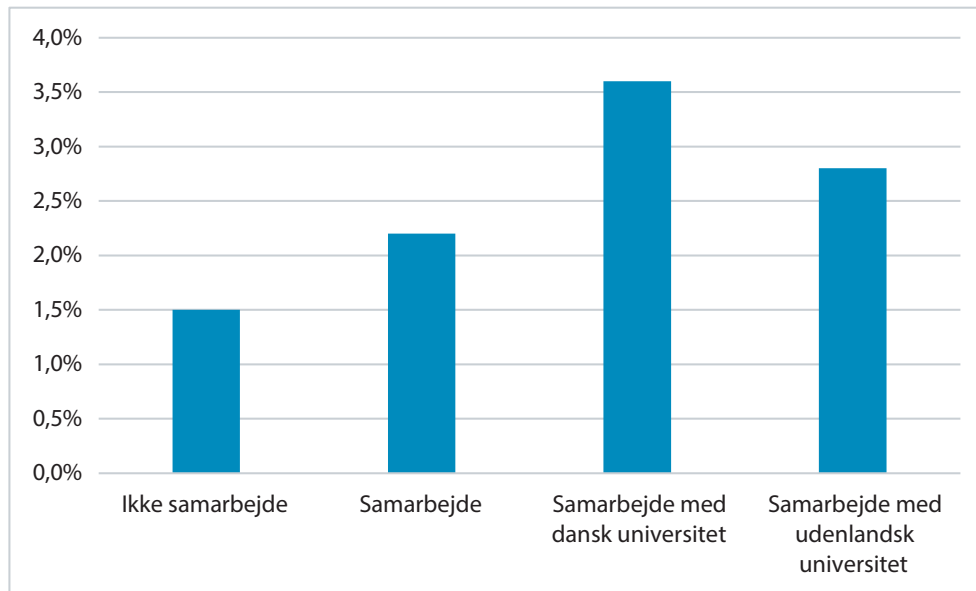
Forskning er afgørende, hvis vi skal finde nye løsninger på store samfundsudfordringer såsom klimakrisen, ressourcemangel og en aldrende befolkning. Den offentlige forskning er på mange måder en isbryder for nye ideer til det private.

Der er en række rapporter, der peger på, at afkastet af offentlige investeringer i forskning og udvikling er betydeligt. Udenlandske studier viser, at for hver krone, det offentlige investerer i forskning og udvikling får samfundet værdi for mellem 1,2-1,5 kr. (Tænketaenken DEA, 2017). Viden er dog grænseoverskridende, så det er ikke nødvendigvis sikkert, at dansk forskning kommer danske virksomheder til gavn – ligesom danske virksomheder kan have gavn af international forskning. Fremragende forskning i et land har dog stor tiltrækningskraft på internationale investeringer og gavner landets vækst og innovation.

Det understøttes af en forskningsrapport fra CBS fra 2016. Rapporten undersøger, hvor meget forskellige virksomheder vokser, alt efter om de samarbej-

der med et dansk universitet eller ej. Den årlige vækst i arbejdsproduktivitet er størst for virksomheder, der samarbejder med et dansk universitet. Den årlige vækst i sådanne virksomheder er 2,1 procentpoint højere end i virksomheder, der slet ikke indgår i forskningssamarbejder (Schneider og Sørensen, 2016: 38). Der er således meget konkrete grunde for den enkelte virksomhed til at indgå i et samarbejde med et dansk universitet.

Figur 1: Årligt vækst i arbejdsproduktivitet, 2008-2013 – opdelt efter firmaers samarbejdsformer med universiteter

Kilde: Schneider og Sørensen (2016: 38).

Universiteterne er tilbageholdende

I dag er universiteterne tilbageholdende ift. at modtage eksterne bevillinger. Det kan synes paradoksalt, at de ikke uden videre ønsker ekstra økonomiske ressourcer, men årsagen er, at eksterne bevillinger sjældent dækker de fulde omkostninger til f.eks. laboratorier, sekretærbistand, husleje osv. På Københavns Universitet skal fakulteterne f.eks. dække såkaldte tværgående fællesomkostninger med et beløb svarende til 15 procent af omsætningen i deres eksternt finansierede forskningsprojekter.

Man kan selvfølgelig argumentere for, at fonde og virksomheder bare kan betale mere. Fonde og virksomheder ønsker dog ikke at betale så stort et overhead til almindelig drift, og i sidste ende vil det betyde færre investeringer.

Der er således nogle systemiske udfordringer, der gør, at vi får mindre samarbejde, end både universiteterne og erhvervslivet ønsker. Der er derfor behov for at finde løsninger, så det bliver mere økonomisk attraktivt for universiteterne at indgå i samarbejde med aktører uden for universitetet.

Der er behov for at finde løsninger, så det bliver mere økonomisk attraktivt for universiteterne at indgå i samarbejde med aktører uden for universitetet

Tilbage til »fra forskning til faktura«

Hvis man tænker på forskningsinvesteringer som det foder, man giver til en gris for senere at kunne spise flæskesteg fra samme, så bliver der tale om billig bonderøvslogik. Det er heller ikke, fordi vi i erhvervslivet hverken ønsker eller tror, at vi på samme måde kan fede en forsker op, så de senere laver både patenter og starter virksomheder. Vi tænker forskning som en samlet investering, der løfter os både kulturelt og økonomisk. Vi har brug for forskning, der gør os klogere uden et direkte krav om afkast, men skal man overbevise finansministeren og skatteborgerne og os i erhvervslivet, må vi også forvente et langsigtet økonomisk afkast af de samlede forskningsinvesteringer – særligt hvis vi skal investere yderligere.

Vi skal derfor trække et af de mest kætterske slogans op af skuffen, nemlig tidligere forskningsminister Helge Sanders »fra forskning til faktura«.

Kritikerne af Helge Sanders mundrette formel skal huske, hvilke visioner og investeringer der kom i kølvandet på sloganet. Ud over en nødvendig reform af styringen af universiteterne, så lykkedes det Sander at skabe et bredt politisk flertal for at løfte forskningsbevillingerne med ca. 30 pct. på kun fire år fra 2006 til 2010.

Så kunne man jo frygte, at man med så voldsom forøgelse af forskningen ville se et fald i kvaliteten. Nu er der gået så tilpas lang tid siden indfasningen, at vi med rimelighed kan kigge på resultatet. Dansk forskning er i verdensklasse. Danmark er det land, der publicerer tredjeflest forskningsartikler i OECD pr. indbygger, og danske forskningsartikler er i top fem, når man ser på, hvor ofte artiklerne bliver citeret af andre forskere (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018).

Vi skal bruge tankegangen bag »fra forskning til faktura« som en løftestang for flere offentlige investeringer. Det handler om et bredt løft af forskningen, som fører til et løft af samfundet kulturelt, socialt – men også økonomisk

Vi skal bruge tankegangen bag »fra forskning til faktura« som en løftestang for flere offentlige investeringer. Det handler om et bredt løft af forskningen, som fører til et løft af samfundet kulturelt, socialt – men også økonomisk.

Forskning er afgørende for vor tids største erhvervsucces

Verdensklasseforskning har i den grad været den afgørende ingrediens i vor tids største danske erhvervsucces – life science.

Forskning og life science er snævert forbundne. I 1986 opdagede professor Jens Juul Holst hormonet GLP-1 i forbindelse med mavesårsoperationer. Den opdagelse er på mange måder omdrejningspunktet for Novo Nordisks succes med at udvikle de nyeste præparater til behandling af diabetes og fedme. Novo Nordisk var aldrig blevet den succes, det er i dag, uden denne banebrydende forskning. Skal vi have nye eksempler som dette, kræver det en ambitiøs forskningspolitik.

I Danmark lever vi i stigende grad af life science. I 2009 havde vi en life science-eksport på 56 mia. kr. I 2019 var det tal vokset til 142 mia. kr. Life science-eksporten udgør i dag 20 pct. af den samlede eksport og er større end vores samlede eksport til Tyskland. I en rapport fra analysefirmaet Damvad ses det, at vi med de rette initiativer kan komme op på, at life science udgør mere end 40 pct. af eksporten i 2030 – eller hvad der svarer til godt 370 mia. kr. årligt (Damvad, 2020: 6).

Styrkepositionen inden for life science er ikke kommet af sig selv. Det har krævet en langsigtet indsats. I dag er mere end en tredjedel af de samlede private investeringer i forskning og udvikling inden for life science, men de grundlæggende offentlige investeringer er en af de vigtigste forudsætninger for, at virksomhederne inden for life science vælger at investere så meget i forskning og udvikling i Danmark.

Hvad får universiteterne så igen?

Når forskerne indgår et samarbejde med en virksomhed, så får de adgang til data, praktikere og viden, der gør deres forskning bedre og mere relevant.

Dertil skal man huske, at det primære outcome fra universiteterne er veluddannede kandidater. Undervisere, der kan inddrage cases fra det private, giver de studerende et langt stærkere indblik i det arbejdsmarked, de skal ud på lige om lidt. Det skaber spændende og mere relevant undervisning.

Samarbejdet behøver ikke være vanskeligt. Jeg har f.eks. selv leveret en case om køn og uddannelse til sommerundervisningen på Københavns Universitet. Det har været sjovt og lærerigt at få studerende til at kigge på et emne, som optager os meget i Dansk Erhverv. Jeg håber også, at de studerende fik noget ud af samarbejdet – jeg er da i hvert fald blevet bedt om at levere en case endnu en gang. Universiteterne skal ikke tøve med at fortælle, hvad de selv får ud af samarbejdet. I erhvervslivet er vi i den grad opmærksomme på at skabe grundlaget for den bedste forskning og de bedste uddannelser.

Win-win

Det er i høj grad, når forskningen sættes i spil i samfundet, at forskningen får effekt. Det nytter jo f.eks. ikke meget at finde nye og banebrydende løsninger på klimakrisen, hvis der ikke er virksomheder, der implementerer og bruger løsningerne i praksis. Jeg tror da også, at det i bund og grund er det, mange forskere drømmer om; at deres forskning gør en forskel i samfundet.

De virksomheder, der samarbejder med forskerne, får et blik udefra på deres virksomhed. Forskerne stiller de spørgsmål, som man i virksomhederne måske ikke får stillet – eller i hvert fald ikke besvaret – i en travl hverdag. Virksomhederne får ny viden, der danner grundlag for innovation.

Når en virksomhed investerer tid i et samarbejde med en forsker, får de jo også ofte kontakt til studerende, der kan blive potentielle medarbejdere.

Samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv er på den måde i høj grad win-win.

Et nyt mål for forskningen

I 2006 vedtog den daværende regering en globaliseringsstrategi med ikke mindre end 350 initiativer inden for forskning, uddannelse og innovation. Økonomisk blev strategien fulgt til dørs med den såkaldte Globaliseringspulje på godt 43 mia. kr. (Tænketanken DEA, 2012).

Med Globaliseringspuljen blev der sat et politisk mål om, at Danmark fra 2010 skulle bruge 1 pct. af BNP på offentlig forskning, og at erhvervslivet skulle bruge 2 pct. Målet for både offentlig og privat forskning har været stort set overholdt siden. I 2020 forskerede erhvervslivet for 42,5 mia. kr. og den offentlige sektor for 26,5 mia. kr. (Danmarks Statistik, 2022).

Flere af vores nabolande har sat nye ambitiøse mål for deres forskningsinvesteringer. Tyskland har en målsætning om at bruge samlet 3,5 pct. af BNP på forskning i 2025, mens Sverige og Finland har opstillet mål om 4 pct. af BNP.

Det er målsætninger for både den offentlige og private forskning, hvor den nuværende danske målsætning er delt op på henholdsvis offentlig og privat forskning. Det giver god mening at koble øgede offentlige forskningsmidler sammen med en forventning om at øge de private investeringer. Det er ikke al forskning, der direkte gavner væksten – f.eks. er der forskning inden for sprog, kultur og historie, som har helt andre og for samfundet vigtige formål. Det væsentlige er dog, at et ønske om nye midler handler om at skabe et rigere og mere bæredygtigt samfund. Det kræver et samarbejde mellem offentlig og privat forskning.

Dansk Erhverv foreslår, at der laves et samlet nationalt mål for forskningsinvesteringerne, så de udgør samlet 4 pct. af BNP.

Flere forskningsaktive virksomheder

Der har været et meget stort fald i antallet af forskningsaktive virksomheder. I 2009 var der 3.500 forskningsaktive virksomheder. I 2016 var det tal faldet til 2.500 forskningsaktive virksomheder (Uddannelses- og forskningspolitisk redegørelse, 2018: 39). Forskningen er således koncentreret på færre og større virksomheder. Alt i alt står de 50 største forskningsvirksomheder for 70 pct. af alle private forskningsinvesteringer, hvilket er langt højere end for sammenlignelige lande (EU-kommissionen, 2019: 31). Der er således et behov for at få gjort en underskov af mindre virksomheder forskningsaktive.

For at sikre et større incitament til øgede investeringer, mener vi i Dansk Erhverv, at der skal oprettes en national pulje, der tildeler 50 øre til universiteterne, hver gang de hjemtager 1 krone i eksterne bevillinger fra private virksomheder, fonde eller EU's forskningsprogrammer ud over niveauet fra 2019. Der skal således ikke matches op i forhold til det eksisterende niveau, da det ville gøre forslaget meget vanskeligt at gennemføre.

For at få flere forskningsaktive virksomheder foreslår vi i Dansk Erhverv, at præmieringsordningen skal være på 1 kr. for hver investeret krone fra en virksomhed med færre end 250 medarbejdere.

En sådan investeringspulje vil lade omverdenen bestemme, hvor der er behov for yderligere offentlig forskning. Men da der er tale om nye og yderligere investeringer, vil der ikke gå noget fra eksisterende forskningsmiljøer.

Ordningen vil gøre det meget attraktivt for internationale virksomheder at investere yderligere på danske universiteter, da de vil være sikre på, at der er offentlig opbakning til at sikre yderligere investeringer i forskningsmiljøerne. Vi kan på den måde blive et endnu stærkere kraftcenter for såvel sundhedsforskning og grøn omstilling.

Investeringspuljen vil også gøre erhvervssamarbejdet langt mere attraktivt for universiteterne, og vi kan forhåbentligt gå fra den nuværende lidt tilbageholdende situation, hvor man som tilfældet med Københavns Universitet skal betale for at samarbejde, til en situation, hvor samarbejdet er mere økonomisk attraktivt for universitetet.

Med en målsætning om at 4 pct. af vores BNP bruges på forskning, ønsker vi at sætte fokus på netop det offentligt-private samarbejde om nye løsninger.

Vi skal fremad

Danmark er en lille åben økonomi med høje lønninger, og vi er derfor dybt afhængige af at være klogere, dygtigere og mere produktive end vores konkurrenter. I den sammenhæng er samarbejde mellem forskere og virksomheder helt afgørende.

Vi har brug for flere forskningsaktive virksomheder – både dem, der skal være de nye Novo'er og de nye Vestas'er, men også den underskov af knap så store videnstunge virksomheder, som kan skabe vækst og velfærd i vores land.

Referencer

- Danmarks Statistik (2022), *NYT: Forskning og udvikling udgør 3,0 pct. Af BNP*. Tilgængelig på: https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=37871&utm_source=newsletter
- Damvad (2020), *Dansk life science frem mod 2030*.
- EU-kommissionen (2019), *Peer Review of the Danish R&I System*.
- Schneider, C., og Sørensen, A. (2016), *Contribution of academic research to innovation and growth*.
- Tænketanken DEA (2012), *Globaliseringspuljen 2007 – 2012*. Tilgængelig på: <https://dea.nu/i-farver/publikationer/globaliseringspuljen-2007-2012/>
- Tænketanken DEA (2017), *Hvorfor skal vi investere i forskning?* Tilgængelig på: <https://www.datocms-assets.com/22590/1586236918-infografikhvorforinvestereiforskning.pdf>
- Uddannelses- og forskningsministeriet (2018), *Uddannelses- og forskningspolitisk redegørelse*. Tilgængelig på: <https://ufm.dk/publikationer/2018/filer/uddannelses-og-forskningspolitisk-redegorelse-2018.pdf>
- Uddannelses- og forskningsministeriet (2018), *Dansk forskning har høj videnskabelig gennemslagskraft*. Tilgængelig på: <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2018/dansk-forskning-har-hoj-videnskabelig-gennemslagskraft>